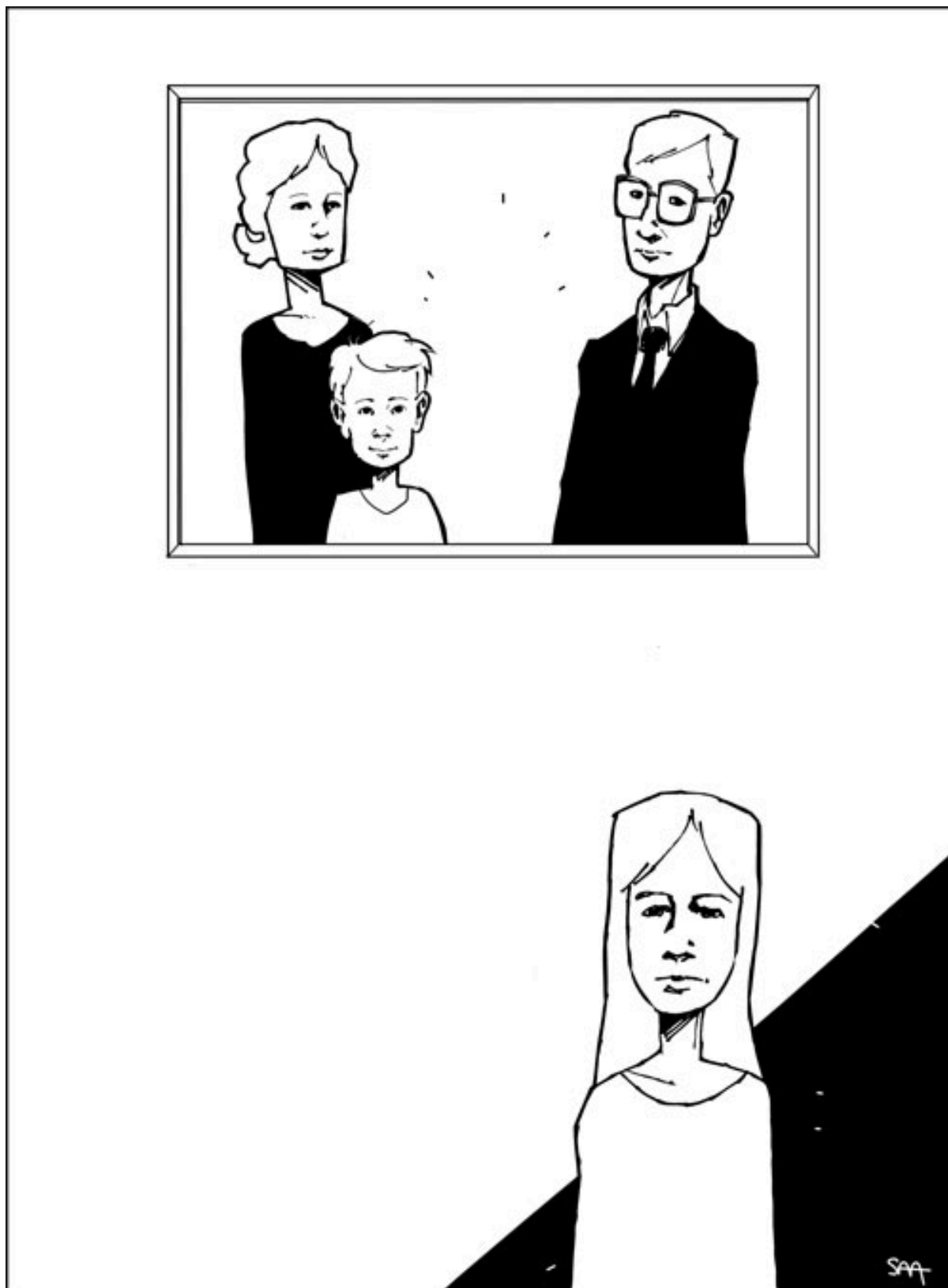

Hvor ble det av familien?

Kristin M. Holst
Familieterapeut

Hvorfor er det ikke helt stuerent å trekke inn familien når man jobber med mennesker over 18 år i psykisk helsevern?

DEBATT: FAMILIEN

Ifølge professor ved Psykologisk institutt i Oslo, Odd Arne Tjersland, er det urovek-kende få psykologer som har god nok kunnskap om familiefeltet. I en reportasje om reflekterende familiesamtaler i Trondheim fengsel var Tjersland kritisk til at Psykologforeningen ikke i større grad utfordret «de medisinsk orienterte føringerne fra blant annet Helsedirektoratet». Familieterapeut Kristin Holst følger her opp debatten med et åpent brev til ansatte i psykisk helsevern.

Kjære psykologer, kolleger og andre ansatte og medmennesker i psykisk helsevern! Jeg lurte på om dere kan hjelpe meg med å få klarhet i noe jeg undres over, og som jeg sliter med å legge fra meg.

Vi jobber med de samme menneskene, dere og jeg. For meg er det utenkelig å gjøre dette bare individuelt, én til én. Dere må gjerne korrigere meg, men mitt inntrykk er at dere ikke har noe annet alternativ, ønske eller behov?

Hvilken rolle spiller familien når voksne mennesker har behov for hjelp i psykisk helsevern?

Familieterapeut

Jeg er familieterapeut og jobber i et tiltak rettet mot ungdom og deres familier i en barnevernsfaglig kontekst. Ungdommene er fra 11 til 19 år, de kan ha søsken, deltagende involverte foreldre og øvrig familie. Flere unge og voksne har, eller har hatt, kontakt med psykisk helsevern. I en arbeidshverdag fri for krav til diagnoser, møter vi familier som har mange av dem. De fleste har de ervervet seg gjennom kontakt med psykisk helsevern, og finner dem både hjelpsomme og belastende.

Nok om diagnoser, jeg nevner det for å vise at vi har med de samme menneskene å gjøre.

Ikke sjelden blir vanskelighetene mindre plagsomme når det er flere som jobber for å få bukt med dem

I tillegg til å være familieterapeut er jeg barnevernspedagog. Jeg har jobbet i ulike barnevernsfaglige institusjoner og som barnevernskonsulent ved barnevernkontor. Jeg har derfor samarbeidet med BUP og psykisk helsevern for voksne ved flere anledninger, men aldri hatt den gleden å jobbe innenfor!

Familien en selvfølge

Ved min arbeidsplass er det en grunnleggende systemisk tankegang; dette innebærer at «systemet» familien er ansett som selvfølgelig i møte med ungdommens utfordringer. Som oftest er vanskelighetene som følger med ungdommen, også svært plagsomme for både søsken, foreldre og kanskje øvrig familie. Og ikke sjelden blir vanskelighetene mindre plagsomme når det er flere som jobber for å få bukt med dem.

I samarbeid med BUP har jeg erfaring med at foreldre, og også øvrig familie, kan bli trukket inn i behandling. Mulig det er avhengig av hvilken post man jobber på, familieavdelinger for eksempel, eller at det avhenger av ideologi og faglig retning hos den faglig ansvarlige for behandlingsopplegget? Mitt inntrykk er at foreldrene i hovedsak blir spurt i utredningsfasen, informeres om funn, og gis råd og veiledning om videre løp.

Så blir poden eller vesla 18 år, og blir overført til psykisk helsevern for voksne. Problemene endrer seg ikke over natta. Selvstendigheten kommer ikke magisk seilende inn, og foreldrene slutter ikke å være primær omsorgsgiver. Allikevel slutter foreldrene å være en del av utredning. De mister tilgang til informasjon om funn, og de vurderes ikke som samarbeidspartner og viktig bidragsyter i behandling. Søskene som bor i samme hus, og som er med på å bære problemene og utfordringene som plager pasienten, spiller liten eller ingen rolle. Vil ikke dette medføre en isolering av en allerede prøvet ung voksen? Og det samme med familien?

Ikke stuert

Nå må dere gjerne korrigere meg! Jeg skriver dette med en utenforståendes blikk. Ikke har jeg oversikt over hvordan alle psykiatriske avdelinger jobber eller hvilke erfaringer pasienter har, men la meg si at det er mitt hovedinntrykk. I tillegg kjenner jeg noen i psykisk helsevern for voksne som nettopp trekker inn familien. De snakker om det som om de er litt rampete, at de holder på med behandling som ikke er helt akseptert eller stuert. Det er med en stolthet i blikket og et lurt smil i munnviken de forteller, og jeg kan ikke hjelpe for at jeg blir litt imponert!

Så hvis det er slik jeg har fått inntrykk av: at idet en går over i de voksnes rekke og ikke lenger regnes som barn, da opphører også betydningen av foreldres og families deltagelse i pasientens hjelp- og behandlingstilbud i psykisk helsevern? Hvorfor er det slik? Er det manglende kunnskap, for lite oppmerksomhet om tema familie, systemisk tenkning og familieterapi i psykologstudiet? Er det rammer, økonomi, et politisk spørsmål om hvorvidt familieterapien for eksempel har tapt terreng for den individuelle kognitive terapien? Er det manglende tro på, interesse for eller mot til å trekke flere inn i behandlingsrommet?

For meg er det vanskelig å se individet uten å bli nysgjerrig på systemet rundt. Det blir rikere å få perspektivene til ulike støttepersoner, og tryggere å vite at vi er flere på laget! Jeg finner denne overgangen ved fylte 18 år unaturlig, og jeg vet ikke om jeg ville funnet det naturlig å tenke individuelt ut fra alderskriteriet på noe tidspunkt.

Jeg ønsker oppriktig at noen kan bringe inn noen flere perspektiver, og en bredere forståelse, noe som kan gjøre meg mindre urolig med tanke på familiefeltet.

På forhånd takk.